

listarmaðurinn í at nýta málið á ein so háfloygdan hátt sum eingin áður, men nú nýtti hann tey greffligastu orð, málið átti. Men honum sjálvum tók hetta so fast sálarliga, at tað helst var orsökinn til at hann, eitt ár aftaná álopið á kirkjuna og menn hennara, ein dagin fell í óvit á gøtuni. Hann kom ongantið á fótur aftur, men andaðist 11. november 1855, 42 ára gamal.

Nógv vatn er runnið til strandar síðan dagar Kierkegaards, men hugtaksliga er munurin kanska ikki so stórir millum tann grimdarhuga, ið so við og við fylti hann, í úrslitaleysa stríðnum fyrri at fáa sjónarmið síni igjøgnum, og tað reiði og máttloysiskenslu øll tey mugu kenna, eisini her hjá okkum, sum berjast móti teimum kreftum, ið vilja oyðileggja náttúrunnar stóra katedral, við at nýta hann, lutvís sum orku-keldu, lutvís sum køst.

Tann boðskapur, sum í hesum templi ljóðar, er hesin: í 1000 ár havi eg verið og vil framvegis verða tykkum tann kelda, sum fyllir sansir tykkara við gleði og undran, sum gevur tykkum livsdirvi, men tit dálka meg, tit fjotra meg.

Tað var ein so sjáldsom náttúrugáva, sum fall hesi bygd í lut, at hava eitt eiði, stórfingnið í sjálvum sær, sum opnar bygdina móti havinum fyrri vestan, ein gáva, sum bygdafélkið allar dagar hevur gjørt ríkiliga nýtslu av. Her hava maður og kona, við børnum teirra, gingið sær túr, higar hava tey ásttiknu leitað sær út í einsemi. So leingi, sum gamla kirkja stóð á Kirkjukletti, var tað ein vøkur traditión at kirkjufólkið, aftaná gudstænastuna sunnudag, gekk sær ein túr vestur á Eiðið. Dimmalætting hevði fyrri nøkrum árum síðan eina sera áhuga-verda mynd, tikin av kirkjufólki á Eiðinum um 1930. Og man tað ikki vera Vágseiðið, próst Dahl hugsar um, tá hann í sanginum »Tjaldur ver

vælkomið...« sigur soleiðis:

*Ein dagin mín sál var so vetrarstírd,
eg gekk mær móti havinum vestur,
eg hoyrði titt »klipp«, tað vælkenda
ljóð,*

tú kærkomni summargestur.

Lat meg eisini nevna tann hugna, tað mátti vera í gomlum døgum, undir fótbóltsdysti, í hálvleikinum, hjá monnum at fara sær av plenuni niðan í júst Skarðsgjógvi, at fáa sær ein lítlan. Men hygg nú. Nærkast tú hesum fyrr so yndisliga, og eisini stórfingna stað, mást tú halda tær fyrri nasarnar. Tað var ein alt ov ódyr loysn, at finna uppá at leggja køstin í hjartað av øllum vakurleikanum. Tað kenst, sum at nakað fremmant er komið í heimið, har tú traðkaði barnaskógvarnar, at tú unnast ikki har longur.

Tit, sum fyrri borgum ráða nú, tit settu kanska ikki skjótil á hetta, og eg kundi hugsað mær, at eisini tit, sum frálíður, mugu ásanna, at hetta ikki er nøkur varandi loysn.

Eg vil, at enda, venda aftur til har, eg byrjaði: ta lötuna, eg siti á Eiðinum og hoyri tjóðsangan fram-bornan á Tinghúsvøllinum, av einum vælvandum kóri, her undir leiðslu Ólavur Hátúns. Og júst soleiðis skal tjóðsangur okkara framberast. Hann er ikki nakað tjóðskaparligt epos, ikki nøkur sigurs-hymna, men ein innilig bøn til Hin Altvaldandi, frá fyrstu til síðstu reglu. Ti hevur tað altíð harmað meg, tá útvarpið onkuntið velur at enda kvøldið, við at spæla tjóðsangan, so skal tað endiliga vera við einari innspæling við hornblástri og trummslætturi. Eg haldi, at hetta er fullkomilg misskiljing. Hetta er ikki Marseillaisen, hetta er ein bøn, og hann skal framberast í andakt, av mannamáni. Útvarpið eigur óiv-að fleiri frálíkar innspælingar, í kór-satsi, av tjóðsanganum. At man við

onnur høvi, eitt nú ítróttarstevnur, spælir tjóðsangan við hornum, tað kann vera av praktiskum orsökum.

Eg komi altíð at hugsa um Marseillaisen, tá eg hoyri tjóðsang okkara frambornan í hornónleiki. Stefan Zweig skivur í bók síni »Sternstunden der Menschheit« áhuga-verda søgu, um skapanina av hesum tjóðsangi. Hann varð skrivaður undir teirru blóðugu fronsku kollveltingini. Eftir einari nátt, í 1792, skrivaði Rouget de Lisle, kapteynur, bæði orð og lög, til henda heimsins kendasta tjóðsang. Rouget var heilhugaður við í kollveltingini. Bæði í orðum og lagi kenst kollveltingarandin:

*Hoyrið, børn fosturlandsins
dagur arunnar er komin
standið saman móti harðræðinum...*

At lagið til eitt tilíkt epos verður framført við bæði hornum, trummum og kanóndundri, tað er, sum tað eigur at vera, men okkara tjóðsangur er ein bøn.

Lotan á Tinghúsvøllinum er av, lögmanstrøðin verður ikki fyrr enn í morgin, og lota mín á Eiðinum er av á hesum sinni.

Niels Juel Nolsøe

Til IRF og allar politikarar

Brennistøðisætlanirnar áttu fyrri langt síðani at verið steðgaðar. Vánaligar ætlanir og manglandi politiskur vilji hava ábyrgdina av, at eingin umhvørvishóskandi renovatiónspolitikur finst. Ein fleirtáttað víðgerð av ruskinum er einasta varandi loysnin.

Seinastu 7 árin hava myndugleikarnir rent seg fastar í ætlanum um eina felags brennistøð. Longu frá fyrstan tíð varð vist á, at miðsavnan av ruskinum vildi spreidda smittu og óhúmsku runt alt Røroyar og gera straðfaraskipini óhóskandi til ferðamanna-

flutning. Síðan hevur verið vist á tann stóra dálkivandan, sum brennistøðir føra við sær, og sum aðrastaðni fær myndugleikarnar at umhuga at niðurleggja tær. Samstundis hevur tað verið ein ógvuliga umfangandi mótstøða millum fólk imóti

ætlanum um eina felags brennistøð. Serliga har brennistøðin varð ætlað at liggja, kom henda mótstøða til sjóndar. At IRF ikki langt síðani hevur slept ætlanum um felags brennistøð, men á ein sera klombrutan hátt traðkar øll mótmæli undir

fót, er ógviliga harmiligt.

Endurnýtsla

Skal ein varandi loysn finnast, átti fyrst og fremst at verið funnin ein skipan, ið hevur minst møguligar umhvørvis-trupulleikar við sær, og sum er í tráð við ein framtíðar umhvørvispolitikk. Her má endamálið ikki einans verða at reinsa Føroyar fyrri alt tað sjónska ruskið, men alt slag av dálkin, eisini roykdálking. Best var, um okkara liviháttur ikki gav hesar stóru nøgdir av ruski. Vanligt er at rokna 1 tons av ruski uppá fólkíð hvørt ár. Ein renovatiónspolitikur kundi minkað um hesa stóru rusknøgd við at fingið endurnýtslu ella okkurt tilíkt ílag. Pappir, glas, jarn o.l. kundi blivið umafur-smeltað og fleiri skipanir, eins og sodavatn- og ølflokskipanin, kundi fingist í lag.

Eisini kundi hugsast fóst avleveringsstøð fyrri

ávisar lutir. Tað átti at borið til at útvunnið tað, ið útvinnast kundi úr ruskinum. Hetta vildi eisini minka um oyðingina av ymskum ressoursum t.d. træi. Eisini kundu rusknøgdirnar blivið sundurskildar, soleiðis at matleivdir og liknandi kundi blivið lagt til at rotna og síðan gjørt dygdargøð jørð — ein so-nevnd kompostskipan. Tær leivdir, ið eftir vildu verið, og sum man ikki enn hevur funnið nakran umhvørvisligan góðan víðgerðarhátt til, kundu verið týrðar á vælskipaðum og vælegnaðum plássum.

Nýggjan renovatións- og umhvørvispolitikk

Ruskbrenning er tann dýrasti víðgerðarhátturinn og umhvørvisliga sera óhóskandi. Framtíðin innibær endurnýtslu og størri samljóð við okkara náttúr, men hetta er í mótstrið

við brennistøðir, sum figgarliga eru bundnar at so nógvum ruski sum gjørligt. Um IRF hevði ginið ti umfangandi mótstøðuni á móti beinanvegin, høvdu renovatións-trupulleikarnir ikki verið so stórir, sum vit síggja teir í dag. Og høvdu landsstýrið og lögtingið bert havt minsta áhuga fyrri eini loysn, so lógu vit ikki uttan nakra umhvørvislóg, ella lótu ta umfangandi og sera vanda-miklu dálkingina í Havn-ardali og aðrastaðni halda áfram. Ætlanirnar um nýggja brennistøð eru einans tekin um, at henda líkasælan í umhvørvis-málum skal halda áfram. Tað má tí ein skjót vend gerast í øllum renovatións- og umhvørvispolitikkinum, um vit skulu sleppa undan teimum stóru umhvørvisvanlukkunum, sum eru kendar aðrastaðni frá.

jákup P. Joensen